

PROTESTANS PAP.

GYAKORLATI SZAKKÖZLÖNY.

Megjelenik havonként 2—3 iven.

Előfizetési ára:

egész évre 4 forint, fél évre 2 forint,
negyed évre 1 forint. Egyes számok
ára 40 kr.

Kiadók és felelős szerkesztők:

Lágler Sándor Kálmán Dezső
ev. pap, ev. ref. pap,

Kölesden, Tolna vm.

Nyolczadik évfolyam.

11. szám.

Kölesd, november, 1887.

Őszszel.

Szelidarczu nap, a kéklő nyájas égen,
Halvány sugaraddal rezgő-linge légen,
 Nyájas ősz szülötte;
Borongó érzelem, fájó érzést költő,
Mégis édes — titkos vágnak szárnyát öltő,
 Magát honnét vette?

Nyájas ég, halovány napfény ragyogása,
Sárga lomb, falevél, lilium hullása
 Mit jelent ki tudja? . . .
Beteg a természet, hosszú vajudásnak,
Melynek az elmulás kinjai sirt ásnak,
 A halál az útja.

Halványarczu szép nő bádgyadt tekintete,
Mosolyog le róla jóság ígézete —
 Ilyen vagy, természet!
Mosolyogsz, mosolyogsz, rajtad mégis látszik,
Hogy veled csalóka remény árán játszik
 A közel enyészet!

Elnémult a berek, koronája oszlik,
Sárguló sátora semmiségbe foszlik,
 S zizegő levelén
A mely hullva hullik, ime szárnyra kele,
Megcsapja arczomat az enyészet szele,
 Hogy közelit felém!

S kelt bennem e látvány titkos, édes vágyat . . .
Nekem is, ha majd vet csendes siri ágyat
Létem elmulása,
Megnyugszik e sziv, új bánatra nem kelek,
Siromat beesi sárguló levelek
S liliom hullása!

Nyugszik e sziv, az est ha jó, nem hoz gondot,
Nem keltenek az új reggelrel új gondok,
Könnyemet nem ejtem;
Édes álom karján te keserű élet —
Hogy te benned annyi vágyam semmivé lett
Nem érzem, felejttem. —

De im a természet kinyugossza álmát,
Kiveszi győztesen kezéből a pálmát
A halálnak — télnak,
Élet int újra a kerek föld határán,
Illatos virágok tavasz hő sugárán
Föltámadnak — élnek!

És szebb lesz a berek, a mint eddig vala,
Föltámadás erős kezének általa,
S az élet zajával
Telve, ha a hajnal piros arcát hozza,
Harmatittas lombját végig aranyozza
A nap sugarával!

Mozdul az élet . . . oh! sirom éjjelére
A föltámadásnak napfénye ha ére,
Mozdul annak halma;
Napfényé lesz sötét éjele ragyogva,
Megtörve, meggyőzve a mi tartott fogva —
A halál hatalma!

Megmozdulok én is, fölkelek, fölkelek,
Föltámadás fényes napja, köszöntelek —
Üdvösségnek réve;
A porból életre kelt Megváltóm keze,
Rajtam ártatlanság tiszta, fénylő meze,
Ó-ruhám letéve!

Ah! a mért itt a sziv epedt, ott eléri,
Megnyerve, kiosztva szenvedése béri,
Meglátlak, meglátlak . . . !
Te Örökön élő, és Te szelid bárány,
Üdvösségem kinek vagyon véred árán,
S imádva-imádlak!

A rózsza, liliom elmulik, elmulik —
Fényes koronája újra porba hullik,
De elibém Sálem,
Örök üdvösségnek szép tavaszát tárod,
És magába fogad fényes tornyu várad
Égi Jeruzsálem!

Támer János.

Székfoglaló beszéd,

a melyet Méltóságos Szilassy Aladár úr, mint a tolnai ev. ref. egyházmegye gondnoka mondott az öt beiktató egyházmegyei közgyűlés alkalmával, Szegzárdon, 1887. október 25-ikén.

Nagytisztelétű Egyházmegyei Közgyűlés!

Méltóztassék megengedni, hogy azokra az engem érdemem felett nagyon megtisztelő szives szavakra, melyeket a nt. főjegyző úr e nt. Egyházmegye képviselőjében hozzám oly ékesszólóan intézni kegyes volt, mindenekelőtt leghálásabb köszönetemnek adjak kifejezést azért a kitüntető bizalomért, melyben engem az ez egyházmegyét alkotó egyházközségek megválasztatásom által részesítettek.

Szerénytelenség volna e kitüntetést, mely protestans emberre egyike a legnagyobbaknak, a saját személyemnek tulajdonítani; tudom s mély hálával ismerem fel megválasztatásom tényében is a kegyelet érzelmeinek nyilvánulását az iránt a férfiú iránt, ki e tisztemben elődöm volt. Méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy ez csak még inkább fog sarkalni arra, hogy nyomdokait e téren kövessem.

Teljes tudatában vagyok azoknak a köteleességeknek is, melyeket e diszes tiszt rám ró s a mit az imént eskü alatt fogadtam, kész szívvvel s örömmel ismétlem, hogy legjobb erőm s tehetségem szerint mindig igyekezni fogok kötelességeimet hiven

teljesíteni, követvén ebben is az Irás utasítását: „a ki előljáró, szorgalmatossággal járjon a neki adott kegyelem szerint“. (Rom. 12: 8.)

Nagy szükségem van, nt. E. M. Közgyűlés, hogy az Irás utóbbi szavait velem szemben jóakaratólag alkalmazni méltóztassanak! A nyilvános élet terén nem működtem, ezen otthonosságom nincs; — a jogi pályán, melyen idáig hivatásszerűen mozgtam s a mely tevékenységemet jóformán igénybe vette, a tapasztalatok bizonyos meghatározott körre vannak korlátozva, s ez által a más téren való éleslátás, otthonosság kevésbé fejlik ki. Nagy szükségem van tehát — ismétlem — arra, hogy e fogvatkozásaimmal, tapasztalatlansággal szemben az Irás idézett szavait s jó igyekezetemet tekintetbe venni méltóztassanak.

Hogy új tisztemben kötelességeimet miként kelljen az ez Egyházmegyében fenforgó viszonyokkal szemben teljesítenem: erről ez alkalommal — őszinte sajnálatomra — nem szólhatok; mert nem vagyok abban az előnyös helyzetben, hogy a tolnai nt. egyházmegye viszonyainak tüzetes ismerete alapján jelölhessem meg az irányokat, melyeknek elősegítését, kifejtését hatáskörömön belől kiválólag tekintendem feladatombul. S valamint rám nézve egyrésztől kétszeresen megtisztelő, hogy e nt. Egyházmegye engemet, mint jóformán idegent választott meg a gondnoki tisztre; másrésztől épen ebben fekszik helyzetem fokozott mérvű nehézsége.

Egyházi törvényeink, nevezetesen a zsinati törvények általánosságban meghatározzák minden egyházi tisztviselő kötelességeit, megvonják a kört, melyben mozogjon; de, hogy e kötelességeket mikép teljesítse a fenforgó viszonyokra való tekintettel, azt főkép két elem befolyásolja: egyrésztől az elvek, melyek az illető tevékenységét vezetik, másrésztől az állapot, melyre e tevékenység által hatni kell. Ezúttal csak az előbbiről szólhatok.

E tekintetben felesleges talán a nt. Egyházmegyét biztosítanom, hogy főtörekvésem leend, legjobb tehetségeim szerint közreműködni arra, hogy ez egyházmegyének gondos, lelkiismeretes kormányzata ezután is ebben a mederben folyjon tovább, esetleg a felmerülő viszonyoknak — szeretett vallásunk és egyházunk érdeke szempontjából — a lehetőségig megfeleljen; — kötelességemnek ismerendem az egyházak látogatásában is — a menyire azt sok oldalról igénybe vett időm engedi — résztvenni, hogy ezáltal egyrésztől alkalmam legyen egyházainkkal érint-

kezni; másrésről, hogy közvetlen tapasztalás útján ismerjem meg azok viszonyait s az iskolák állapotát, melyekre nagy súlyt fektetek. Méltóztatnak arról is meggyőződve lenni, hogy a mikor kötelességem leend e nt. Egyházmegye törvényszékét vezetni: legjobb tehetséggel azon leszek, hogy az azon előforduló ügyek a valódi igazságnak megfelelő, teljesen részrehajlatlan megoldást nyerjenek.

Mindez tisztemből folyó kötelességem s engedjenek meg csak egy irányra kiterjeszkednem.

Előre bocsátottam, hogy e nt. Egyházmegye viszonyait nem ismerem, a miket tehát elmondani fogok, nem az itt fenforgó körülményekre czélozva emelem ki, hanem azoknak a benyomásoknak alapján, melyeket idáig egyházi életünkről általában nyertem.

Régóta felhangzik s mind általánosabbá válik országszerte a panasz, hogy ref. egyházainkban a vallásos buzgóság csökken s helyét a közöny sok helyt igen kóros állapot foglalja el. Saját tapasztalataim — melyek ha nem is gazdagok — e panasz jogosultságát megerősítik, habár vétenék az igazság ellen, ha nem sietnék kijelenteni, hogy igenis ismerek egyházakat, melyekben a helyzet ily panaszra alapot nem ad; és ismerek másokat, melyekben örvendetes előjelek a helyzet javulására engednek biztos következtetést vonni.

Az érintett sajnós körülménynek kétségtelenül sok oka van. Egyről azonban biztos vagyok, hogy nem oka: egyházszervezetünkön, egyházunk helyzetén bizonyára nem múlik. E tekintetben a magyar ref. egyház, hála elődeink áldozatkészségének, bölcs tapintatának s buzgóságának, oly szerencsés viszonyok közt van, a mely ritkítja párját. Egyházunk helyzete és szervezete teljesen alkalmas arra, hogy annak körén belől az egyház magasztos céljaira szolgáló tevékenység üdvösen és szabadon kifejtethessék. Meggyőződésem szerint egyik nagy oka e bajnak bizonyos egyoldalúság, mely nálunk általában tapasztalható, úgy érzem, hiányzik bizonyos közvetlen érdeklődés az egyház alapcélja iránt. Administrálunk, az egyház érdekeit, mint szervezést, dicséretes buzgósággal szívünkön hordjuk, gondozzuk, de a bajt épen abban látom, hogy az ez iránti érdeklődés túlnyomó s a benső hitélet, az egyéni vallásos buzgóság ápolására aránylag kevesebb gondot fordítunk. Mig administratív

teendőkkel legjobb erőinket lekötjük, nem vesszük eléggé fontolóra, hogy az egyéni élő hit mindjobban eltűnik, s a mily mérvben növekszik e sajnálatos jelenség, ugyanabban a mérvben szenved annyira szeretett egyházunk, szenved nemcsak a tagok buzgóságának hiánya miatt belterjesen, de szenved külterjesen is erejében, tagok elvesztése által, mint ezt — sajnos — az ország több vidékein tapasztalnunk kell.

Legbensőbb meggyőződésem nt. Egyházmegyei Közgyűlés, hogy e bajt a leglelkiismeretesebb kormányzattal is legyőzni nem lehet, — ide közvetlen érdeklődés, közvetlen tevékenység kell.

Minden keresztyén egyháznak s így a mienknek is feladata a maga körében arra működni, hogy az isteni alapítója által az emberiség boldogságára, örökidőkre lefektetett elvek az egyesekeket s ez által a társadalmat áthassák, más szóval: Isten országának építése.

Sokan, a ker. vallás iránt közönyösek, sőt talán ellenséges indulattal viseltetők ezt üres, hangzatos mondásnak tarthatják, de legbensőbb meggyőződésem, hogy ebben benne van az, a mi az ember s az emberiség boldogságára lényeges. Ne mondja senki, hogy ez meghaladott álláspont! sőt ellenkezőleg éppen a mai kor legnagyobb gondot okozó jelenségei egyenesen erre utalnak, mint gyógyszerre.

A családi és társadalmi kötelékek meglazulása, sok helyt feloszlásával, az ebből kifolyó társadalmi és gazdasági válsággal szemben az állambölcselek, nemzetgazdák, moralisták tehetetlenek; e szomorú viszonyokat csak önzetlenség, szeretet, cselekedetekben nyilvánuló részvét, szóval a szeretetteljes munka orvosolhatja. Ámde mindehhez erő kell. S ez erő? — ám ez erő a ker. hit, — mely az embert áthatva, ennek a legnagyobb tehetséget adja a jóra; — mint az emberiség egész multja igazolja, ez a legnagyobb hatalom az egyesnek s a társadalomnak átalakítására — megnemesítésére; — valóban nt. Egyházmegyei Közgyűlés, „Krisztus Evangéliuma“ ma is „Istennek hatalma minden hívőnek idvességére“. (Róm. 1: 16.)

Én, nt. Egyházmegyei Közgyűlés, alig emlékszem esetre, — s ha van, bizonyára rendkívül ritka és csak az illető kivételes képességeiben leli magyarázatát, — a mely arról tenne tanúságot, hogy az önzésben, a mások jogos érdekeinek eltiprásában élni megszokott ember a saját személyében vagy a külső viszo-

nyokban felmerült kényszerítő körülmények nyomása nélkül s tisztán belső, jobb meggyőződésből nemcsak szakított a multtal, de szíve szerint megbánva azt, ettől hajtva tevékenységet is fejtett volna ki mások érdekében. De igenis ismertem bűnökben elmerült embert — s pedig az emberi társadalom minden rétegéből látunk példákat, — ki midőn az evangéliom lelkébe hatott, elhagyta azokat s életfeladatává tette ereje szerint arra hatni, hogy másokat azoktól visszatartsa; ismertem megrögzött iszákost, családjának átkát, ki ugyanez úton nemcsak mértékletes emberré, de a mértékletesség apostolává, a családfő mintaképévé lett. A mi az egyes embert így alapjában átalakítani képes, az valóban hatalom!

És a társadalom! — a feleletet ugyancsak tények adják meg.

Megváltónk ama kijelentései alapján, melyek elhagyott gyermekek, özvegyek, nyomorékok segélyezését, ezek gondjainak felvételét, mint Neki tett ily szolgálatokat tüntetik fel, — e magasztos szavak alapján ezer és ezer árva, beteg s más ápolóintézet keletkezett és szaporodnak ezek folyton. S a keresztyén hit e hatalmát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a keresztyén társadalom légkörébeu ily munkásságra érzik magukat indítatva még azok is, kik az alapot, a ker. vallást maguktól eltaszítják!

Igenis az evangéliomi hit hatalom, mert áthatja az életet s áthatva mindig nemesíti, de e hatalom meggyőződésem szerint nem az az úgynevezett vallás, melyről gyakran halljuk, hogy minden embernek megvan a maga alkotta hite. A mit az ember maga alkot, azt alakítja kedve szerint, az életviszonyok szerint megalkuszik vele, a mikor kényelmetlen; — az evangéliomi hit változatlan, mert adott életszabály, s a lényeges különbség épen abban van, hogy míg amott az élet alakítja a hitet, itt a hit alakítja az életet!

Ennek az élő, átalakító hitnek kül- és belterjes kifejtésére és ápolására én mindig kiváló súlyt fektettem, és ha az egyházi téren eddig érvényesített törekvéseim egyáltalán érdemesek a fel- említésre, akkor a nt. egyházmegyei főjegyző úr, hozzám intézett ékes üdvözlő beszédében érzésem-, meggyőződésemmel találkozott, midőn ez irányt kiemelte; — szívem szerint szólt, midőn e nagy érdek gondozását a jövőre nézve — mint fontos czélt — hangsúlyozta. Igenis az élő-cselekvő hit gondozására az egyesekben,

nagy súlyt kell fektetnünk s épen azért nemcsak kötelelességszerű készséggel, de valódi benső lelki örömmel fogok új hatáskörömben üdvözölni s támogatni minden tevékenységet, mely ez em. és ennek egyes tagjai részéről e célra van hivatva szolgálni bármely irányban.

Hogy az egyéni vallásos buzgóság emelése, kifejtése körül legtöbbet a nt. lelkész urak tehetnek, azt senki kétségbe nem vonhatja; — az igehirdetés szóval és tettel a leghatalmasabb eszköz, mely kiválólag az ő feladatuk, — ők érintkeznek közvetlenül a hivekkel, vesznek részt derült s borult napjaikban, s ők vezetik vagy ellenőrzik a vallásoktatást. Sokat tehetnek a tanító urak is különösen a jövő tekintetében, az ifjabb nemzedék az ő kezük s gondozásuk alatt nő fel, tehát az ez iránti jótékony befolyás gyakorlására bő alkalmuk nyílik. De habár e két tényező első fontosságú, mégis nem az egyedüli. Egyházi szervezetünknel fogva ez érdekekre a világi elemnek is fontos befolyása van, melyet gyakorolni nemcsak jog, de kötelesség. Nem szabad e munkában a nt. lelkész és t. tanító urakat magukra hagynunk, hanem részt kell benne hűségesen venni nekünk is. Hisz az, a mi által ezt a leghatalmasabban tehetjük, kell, hogy meg legyen mindnyájunkban egyformán, egyháziakban úgy mint a világiakban.

A mi a teremtésnek és váltságnak alapoka s forrása, ugyanaz nekünk is embereknek első kötelességül adatott az ó- és új-szövetségben, parancsolatokban és példákban egyaránt: a szeretetet. Rövidebben, de meghatóbban nem lehet Isten lényegét meghatározni, mint e két szóban „Isten szeretet“ s mi emberek minden kötelességeink sommáját megtaláljuk embertársaink iránt a másik két szóban; „szeresd felebarátodat“.

A szeretet, melyről azt is olvassuk, hogy az „soha el nem fogy“ vezessen bennünket minden ténykedésünkben, magány életünkben úgy, mint kormányzati működésünkben, — a szeretet munkája által hathatjuk át egyedül az egyeseket s a társadalmat, csak ez által munkálhatjuk a magunk s mások lelki üdvét, csak ez által építhetjük Isten országát.

Isten országának építése a szeretet munkássága által: ez vezessen új tisztemben, ebben kérem a nt. egyházmegyének, kérem nt. elnöktársamnak, de e mellett az em. minden t. tagjának szives és nagybecsű támogatását. A szeretet tegye gyöngeségeim, fogatkozásaim iránt elnézőkké, — ez egyesítsen, ha nézeteink el-

térők, ez erősítsen nehézségeinkben, s a Mindenható, ki az erőtelenekben is megdicsőítheti magát, nem fogja tőlünk megvonni áldását!

De legbensőbb meggyőződéseim, hogy a midőn így ember-társainkat hatáskörünkben a szeretet munkássága által szolgáljuk, egyszersmind mi mint egyházi férfiak és egyházi testület szeretett hazánkat is a leghivebben szolgáljuk!

Midőn ily érzelmek közt a társelnöki széket elfoglalom, — úgy érzem — első kötelességem volna nekem is megemlékezni a férfiúról, kinek helyét ha nem is betölteni — mert erre képességem nincs — de — szives és megtisztelő bizalmuk folytán, elfoglalni immár kötelességemmé vált; megemlékezni érdemeiről, melyeket ez egyházmegye kormányszata körül — mint a nt. főjegyző felemlítette — majd egy negyedszázadon át tartó buzgó részvéte által szerzett. És méltóztassanak meggyőződve lenni, hogy ez részemről legszivesebben teljesített kötelesség lenne minden más körülmények közt, de a jelen esetben ettől eltilt a viszony, melyben hozzá Isten rendeléséből állok, ez kizár részemről minden hivatalos és ünnepélyes megemlékezést.*) De ha ettől tartózkodnom kell, nem lehet, hogy meg ne emlékezsem a szavakról, melyekkel az ó-testamentomi atya fiát az Úr templomának építésére elbocsátotta — (mert hisz ily forma búcsú cseng még fülemben) — mondván: „azért kelj fel, láss hozzá és az Úr legyen veled!“ Ime nt. Egyházmegyei közgyűlés, itt vagyok, készen a munkára s az Úr kegyelme legyen e munkában velünk!

Az emberi hivatás.

4. — Adventi beszéd. —

Alapige: János evang. I: 19—28. „*Ez is János bizonyágtétele.*“ stb.

Hogy az Isten országa még mindeddig nem jött el az emberek közé; hogy az egy akol és egy pásztor nagyszerű eszméje még mindeddig az életben tetté nem vált; hogy a keresztyénség fenséges intézménye saját el-

*) Az új gondnok veje hivatali elődének, Nagyméltóságú Vizsolyi Gusztáv valóságos belső titkos tanácsos úrnak, a ki sokoldalú elfoglaltatásai miatt, daczára az egyházmegye többszöri kérelmének, e hivataláról lemondott. E szoros családi viszony tegye érthetővé azon tartózkodó gyengédséget, a melylyel az egyhangulag megválasztott gondnok elődje érdemeire bővebben hivatkozni nem akart. K. D.

veit egész általánosságban, kivétel nélkül érvényesíteni nem képes: ennek oka leginkább azon körülményben, azon ferde felfogásban rejlik, melylyel az emberek az életről, s az egyes emberek munka- s hatásköréről vélekednek. Mi az a munkakör, mi az a hivatás az egyénre nézve -- így szólnak némelyek — hanemha eszköz az élet fenntartására? Dolgozni, munkálkodni kell mindenkinek, hogy magát fenntartsa, övéit táplálja; s teszi is ezt minden jóra való ember; kezével egyik, eszével a másik, a királytól le egész az ulolsó napszámosig.

Igaz atyámfiai! hogy ez az okoskodás nem alap nélküli; a munkakör, a hivatás, melybe bennünket az isteni gondviselés helyezett, kötelez bennünket a mindennapi kenyérért magunk, s szeretteink táplálásáért dolgozni: de ez hivatásunknak csak egyik oldala. Emberek között élünk, társadalmat alkotunk; az élet minden viszonyaiban egymásra vagyunk utalva; mivé lenne a világ, hogy volna képzelhető az emberiség boldogsága: ha minden egyes csak magának akarna élni? A különböző munkakörök, társadalmi helyeztetések, állapotok bizonyos kötelességekkel járnak, melyeknek hű és pontos betöltése az embernek legszebb, legnemesebb feladata.

Nem köznapi, hanem nemesebb, magasabb szempontból kell tehát tekintenünk földi hivatásunkat, s én jelen alkalommal épen erre hivlak titeket, midőn a felvett szent igék egy hivatását mélyen átérző, s azt hűséggel betöltő férfiút tüntetnek fel lelki szemeitek előtt.

E férfiú Keresztelő János, a Messiásnak előhírnöke, kinek hivatása vala az embereket az Isten országának eljövetelére előkészíteni. Szolgáljon tanulságul nekünk az ő példája. Tekintsük mi is hivatásunkat magasabb szempontból. I. Miként. II. Miért kell ezt tennünk? Ez legyen elmélnedésünk tárgya.

I.

a) Tekintsük hivatásunkat úgy mint Isten rendeletét. Nézzétek csak, k. h.! Keresztelő János is így tekintette. „Már Ezsaiás próféta megmondotta, hogy egy férfiú fog fellépni a pusztában, hogy az Úrnak útait

egyengesse. Eme férfiú én vagyok; engem Isten küldött, hogy elkészítem annak útát, a ki utánam jó, és a ki én nálam feljebb becsültetett és méltóságosabb. Az időknek nagyszerű változatait hirdetem én; Isten maga jelelé ki számomra ezen állást, hogy kereszteljek, és a viznek tisztító tulajdonsága hasonlatosságával az embereket arra kötelezzem, hogy szívüket, lelküket megtisztítsák. A hatalmat, a megbízatást erre Istentől vettem; ő állított ki engem e helyre, melyen működöm!“

Igy beszélt K. János; hivatását ekként fogta fel ő.

Nekünk is így kell gondolkodnunk, atyámfiak; s hivatásunkat — láttassék bár az előttünk kicsinynek vagy nagynak — úgy kell tekintenünk, mint Isten rendeletét, Isten megbízását.

„Minden felsőség Istentől van rendelve“ — úgy mond Pál apostol. Ugyanezt mondhatjuk az életnek, s a társadalomnak minden állásáról.

A világot teremtő, fenntartó, igazgató Isten intézkedett úgy, hogy a föld csak akkor teremjen táplálékot, ha szorgalmasan megműveltetik. Szükséges tehát, hogy legyenek földművelők, kik a talajt felszántsák, elvessek, termékenynyé tegyék s ez által embertársaik táplálkozását eszközöljék. — Isten rendelte azt, hogy az emberiség lakhely, ruházat, s más kisebb-nagyobb, az élet kényelmére tartozó, a naponkénti életfentartást megkönnyítő dolgok használatával haladhasson rendeltetése célja felé. Kell tehát lenni iparosoknak, kik embertársaik efféle szükségleteit fedezték. Isten rendelése az, hogy ne csak kenyérral éljen az ember, hanem Istennek minden igéjével; — hogy béke, egyetértés lakozzék a földön; hogy a személyes vagyonszükséglet fentartassék; hogy egyesek túlkapása megfékeztesse; hogy büntetés nélkül vétkezni ne lehessen; egyszóval, hogy az emberiség egyházzá, társadalommá, állammá alakulva igazgattassék és kormányoztassék! — Kell tehát lenni tanítóknak, lelkipásztoroknak, tudományokkal foglalkozó bölcseknek kormányzóknak, törvénytévőknek, ítélő bíráknak — mert csak ily bölcs berendezés mellett állhat fenn s művelődhetik az összes emberiség.

Természetes dolog, hogy egyik ember eszével, másik kezével dolgozzék; az egyiknek állása fényes, tekintélyes, a másiké szerény és igénytelen; de az erőt, tehetséget mindegyikhez az Isten adja; a munkát az emberiség nagy háztartásában ő osztotta ki. El ne feledd azért keresztyén Atyámfia! hogy akármi vagy: Isten rendeléséből vagy az; az ő szolgálatában vagy; hivatásod az ő rendelése.

b) Tekintsük hivatásunkat úgy, mint előmozdítóját az összes emberiség javának.

Ne csak magadért és a tiedért dolgozz: hanem lebegjen előtted az összes emberiség boldogsága! Eme gondolat volt Keresztelő János irányadója. Bánjátok meg bűneiteket; tegyétek le vállaitokról a vétek terhét, mert nem állhattok meg Isten előtt; kövessétek a szabadítót, ki bűneitek eltörlése végett jövend, nem én vagyok az, én csak az ő útait készítem, egyengetem. Oh bár fel tudnám szemeiteket nyitni, oh bár meg tudnám lelkeiteket menteni.

Igy gondolkodott Ker. János, és így kellene ma is minden embernek gondolkodni, hogy önmaga és hivatása iránt tiszteletet érezzen.

Ha Istennek rendelkezése folytán földművelő vagy: becsüld és tiszteld állásodat. Szép és nemes hivatása van a földművelőnek; az ő szorgalma, igyekezete által lesznek a sivatag puszták zöldelőkke, s a termékeny helyek még gyümölcsözőbbekké; az ő kezei termékenyítik meg a föld gazdag kebelét s táplálják a föld népét és fejedelmeket egyaránt. Szép és nemes hivatás ez: becsülje meg, ki ebbe helyeztetett. Ha iparos vagy és valamely mesterséget űzol: gondold meg, hogy mennyi kézen fordulnak meg a kezeid által készített munkák.

Ha minden egyes darab munkán, mely kezeid közül kikerül, meglátszik szorgalmad, igyekezeted, ügyességed, becsületességed bélyege: mily sokaknak vagy így hasznára; míg ellenben ha mesterségedet kelletlenül, kedvetlenül űzöd, lelkiismeretlenül: hány embernek okozhatsz kárt és hátramaradást.

Egy szóval bármely hivatásod legyen is e földön: tiszteld és becsüld azt meg; mert általa mások javát és boldogságát mozdíthatod elő, ha becsülettel betöltöd. Még

ha szolgálává tett is a gondviselés: becsüld meg állapotodat, mert bármely jelentéktelennek látszassék is az előtted: sokkal tiszteletreméltóbb és hasznosabb mint első tekintetre gondolnád. Mennyire emelheti egy jó szolga gazdájának gazdaságát; és mennyi kárt tehet benne egy lelkiismeretlen. Hidjétek meg nekem, hogy Elizeus — kire ura oly fontos küldetést bizott; József — kinek szorgalma, igyekezete által áldás szállott Potifár házára; a kapernaumi százados szolgája, ki urának teljes bizalmát birta: hidjétek meg nekem, nem voltak jelentéktelen személyek.

Úgy van, atyámfiai! Az emberiséget úgy tekinthetjük, mint egy óriási nagy művet, melynek minden, még a legkisebb része is nélkülözhetetlen; egy rész sem haszontalan benne; mindenkinek megvan a maga rendeltetése, hogy az egésznek összhangzására, szépségére, tartósságára szolgáljon. Bármilyen sors jutott is osztályrészedül a gondviseléstől: tiszteld azt: — mert: „Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény!”

c) Tekintsük hivatásunkat úgy, mint lelkünk kiművelésének főeszközét.

A ki azt hiszi, hogy csak azért született, hogy egyék-igyék, szépen ruházkodjék: az félreismeri magát, félreismeri hivatását s lealacsonyul az oktalan állathoz, mely világra jó, él, s eltűnik annélkül, hogy élete folyása öntudatos lett volna.

Az ember lélek; Isten képviselője a földön; rendeltetése a folytonos tökélyesbülés; hivatása nemcsak a test fenntartására szorítkozik: hanem egyszersmind a benső ember művelésére.

Ép ezért, Atyámfiai! Bármint cselekedjünk is, úgy cselekedjünk azt, hogy általa gondolkozni tanuljunk; munkálódjunk ne csak azért, hogy csűrünk rakva, asztalunk terítve legyen: hanem munkálkodjunk azért, a mi a legfőbb: lelkünknek műveléseért, és általa annak örök üdvéért. Oda a más világra nem a testet, hanem a lelket visszük át s egyedül rajtunk áll, hogy az a lélek minő állapotban térjen meg Istenéhez, ki adta volt azt.

Hivatásunk az erény iskolája.

Már a kedv a munkálkodásra maga is erény, de még

inkább azzá lesz, ha az emberek iránti szeretet készletet a munkára. Vágyainkat korlátozni, kivánságainkat fékezni kell: a munka, mely gondolatainkat szórakozni nem engedi és tehetségeinknek irányt ad, lelkünknek nemesebb örömeket nyújt: a legjobb fékezője kivánságainknak. Mi indít bennünket nagyobb hálára Isten iránt, mint munkánk sikere? Mi indít bennünket hathatósabban arra, hogy Istenbe vessük bizodal munkát, mint fáradozásaink sikerének bizonytalansága? Mi tanít bennünket jobban arra, hogy reményeinket a mennyekbe vessük, mint meghíúsult, földi reményeink felett kesergő szívünk? Hol, oh hol volna jobb iskolája az erénynek, mint a hivatásszerű munkálkodás, mely bennünket Istennel oly szorosán összefűz?

Igy fogjuk fel hivatásunkat mi is, atyámfiak, s miként Keresztelő Jánosnál az ily felfogás akarátának erejét, szive-lelke tisztaságát előmozdította: úgy mozdítandja az elő a mi lelkünk nemesítését is.

II.

Láttuk, hogy hivatásunkat miként kell tekintenünk; feleljünk meg most e kérdésre: miért?

a) Azért, mert csak így óvhatjuk meg magunkat a felfuvalkodástól.

Ha földi helyheztesítésünket Istentől nyerjük; ha a kicsinyeket és a nagyokat ő állítja ki az élet szinterére: lehet-e, szabad-e kigúnyolni, lenézni, megvetni azon embertársainkat, kiket a gondviselés a mienknél alacsonyabb helyzetbe rendelt? Avagy a nálunknál alacsonyabb állású ember nem-e olyan jó szolgája-e az úrnak, mint mi vagyunk? Ah, édes atyámfiak, majd midőn eljön a fizetés órája: az ítélőbíró nem földi állapotunk nagyságát és kicsinységét nézi, hanem azt, hogy minő buzgósággal fáradoztunk abban, minő hűséggel töltöttük be azt. Egyedül csak ez jó tekintetbe, s könnyen meglehet, hogy ez a kicsinynél nagyobb mértékben volt meg mint a nagynál.

Mert egyformán szolgálai vagyunk az Úrnak mindnyájan, csak a közöttünk kiosztott munka különböz. A földmives a földmivelésre, a kereskedő a kereskedésre, a katon a haza védelmére, a lelkész, tanító a lelkek műve-

lésére, a világi tisztviselő a rend fentartására, a király az állam kormányzására hivatott el a gondviseléstől. Avagy mondhatja-e a szem a kéznek: te nem vagy szem, tehát haszontalan tagja vagy a testnek? Avagy a kéz nem épen oly szükséges-e mint a szem? Egyik testrész sem nézheti le a másikat, egyik ember sem tarthatja embertársát haszontalannak. Vajjon a legalacsonyabb sorsban nem lehet-e a szív oly tiszta mint a legmagasabban? Vajjon nem egyformán kedves-e Isten előtt az igaz szívből jövő ima akár a szalmakunyhóból, akár a nagy urak fényes terméiből szálljon fel az?

Alig lehet magasztosabb, nagyobb szerű hivatást képviselni, mint keresztelő Jánosé vala, és mégis mily távol állott ő az elbizakodástól, mily szerény alázatosság, igénytelenség jellemzi e prófétát! „Én nem vagyok ama Krisztus, nem vagyok próféta, én csak kiáltószó vagyok a pusztában, s hirdetem, hogy egyengessétek az Úrnak útait, mint megmondotta Ezsaiás próféta, és ámbátor érzem hivatásomnak nagyszerűségét, mégis hálaadó tisztelettel állok meg az előtt, a ki eljövend, s kinek nem vagyok méltó, hogy saruját megoldjam“. Lássátok, így beszél az, a ki a maga hivatását felfogta; bármennyire érezze is fontosságát, mégis alázatosság lakozik szívében.

b) Megtanulunk komolyan gondolkodni. Ker. Jánosnak az vala hivatása, hogy tanítson, de ne pénzért, hanem az igazság, a vallás, az erény, az emberiség iránt lángoló szeretetből. És ő hivatásának meg is felelt. Igyekezett a sebeket, melyeket az erkölcstelenség okozott, begyógyítani; ernyedetlen buzgalommal nézett a mentő eszközök után, s felülemelkedett korának előítéletein. Egy szóval: gondolkodott, mélyen gondolkodott, s úgy tett, hatott, alkotott, gyarapított.

Oh, hány embert látunk, a ki épen úgy cselekszik hivatását illetőleg, mint az oktalan állat! Dolgozik a nélkül, hogy gondolkodnék, teste mozog, de lelke tesped. Pedig minden munkánál együtt kell működni a testnek a lélekkel. Ha hivatásunk felett csakugyan mélyen gondolkodnánk, nem oszthatnók-e be időnket helyesebben? nem használhatnók-e erőnket czélszerűbben, mintha csak mint

gépek végezzük kötelességeinket? Figyelj mindig arra is, hogy más miként cselekszik: meglehet, tanulhatsz tőle. „Mindeneket megpróbáljatok, s a mi jó, azt megtartsátok“. Vizsgáld meg tetteidet s javítsd azokat; gondolkodjál tetteid felett: épen ez az, mi téged az oktalan állatok fölé helyez.

c) Ha hivatásunkat úgy tekintjük mint kell, t. i. magasabb szempontból: akkor egyszersmind annak betöltésén is igaz hűséggel fogunk fáradni. Isten szeme előtt vagy mindig, ki látja munkádat, tudja jól, hogy miként töltöd be a helyet, melyet számodra kijelelt. A ki már egyszer annyira súlyedett, hogy hivatása előtte érdeklél nem bír, az nem is teljesíti lelkiismeretesen kötelességeit. Vajjon mi lenne az emberiségből, ha mindenki csak pénzért s kenyérért dolgoznék? Hiszen hány olyan hivatalbeli állás van a világon, melyben az ember megkapja a maga jutalmát, akár jól, akár rosszul teljesíti tisztét?! Dolgozom azért, mert Isten rendelése az, hogy munkámmal magamnak és másoknak is használjak — így szól az az ember, ki hivatását igazán felfogta. Nem csupán csak az emberek elismerését hajhássza, hanem legfőbb birájának és jutalmazójának Istent tartja. A ki hivatását csak keresetforrásnak tekinti, annak szorgalma hamar ellankad; de a ki azt úgy fogja fel, mint Isten rendelését, az kitartó, állhatatos marad mindvégig!

d) És nem apad ki a megelégedés forrása soha annak, a ki hivatását Isten rendelésének tekinti. Álljon bár felettem más ember rangban, méltóságban, vagyonban: nem bánom, nem irigykedem reá: ha én reá szorulok is, tudom, hogy ő is reám szorul. Legyen bár az én állapotom az emberek előtt megvetett, Isten áldása nyugszik azon. Mert ha helyemet, melyet Isten számomra kijelelt, hűségesen betöltöm, épúgy elveszem jutalmamat mint a fejedelem, ki milliók felett uralkodik. A véghetetlen Isten előtt nincs semmi nagyság, mint a lélek tisztasága és nemessége. Ha én csak életfentartási eszköznek tartom hivatásomat, úgy egy kedvezőtlen szerencsefordulat könnyen megfoszthat mindenemtől; míg ellenben, ha az én előttem Isten iránti engedelmisség és tehetségeim

foglalkoztatása, úgy semmi szerencsétlenség sem foszthat meg szorgalmam minden gyümölcsétől. Mert tudom, hogy tehetségeimnek ez a foglalkoztatása, ez a munkakedv, ez a lelkiismeretesség nemesebbé tette lelkemet. Sőt a vesztesség, a helyett, hogy lesujtana, inkább fölemel. Az a köny, melyet Isten lát, az a bizalom, mely engem Istenhez fölemel, az az új erőfeszítés, mely az elveszített helyrepótolni törekszik, az a lelkiismeretesség, mely minden bűnös mentőeszköztől visszaundorodik, Istenhez közelebb viszen engemet; és míg az, a ki csak az anyagi haszonért munkálkodik, csak siránkozni tud, addig az, a ki az ő hivatását magasztosabb szempontból tekinti, tudja, hogy az ő munkája nem volt hiába való. S míg amaz, ha elközelg halála, azon búslakodik, hogy már nem szerezhethet, nem nyerhet semmit; addig emez úgy tekinti a halált, mint egy új, valódi, magasztosabb munkálkodásnak, a valódi életnek kezdetét. Amen.

Németből.

Kálmán Dezső.

3. Adventi egyházi beszéd.

Alapige: Máté XI: 2—11. „*Mikor pedig János a börtönben*“ stb.

Jóllehet, hogy a felvett szt. leczkében Jézus nem úgy tűnik fel, mint a kinek eljövételét várjuk, — hanem mint olyan, a ki már eljött és működésének délpontján áll; — mégis adventi igék ezek, mert Jánosról szóllanak, és János, ki az Urnak utait egyengeté, kétségkívül olyan egyéniség kinek jellemrajza adventi elmélkedéseinknek mindig méltó tárgya lehet. — Őt úgy tekinthetjük, mint a pirkadó hajnalt, mely után a fényt árasztó napnak okvetlen jönie kellett.

Multkori elmélkedésem alkalmával Ker. Jánost úgy tüntettem fel szemeitek előtt, mint ki emberi hivatását magasabb szempontból fogván fel, példányképül veendő minden keresztyén ember által, — lássuk most, mai szent leczkénket vezérfonalul vévén, e nagy férfiút a maga emberi gyarlóságában és ingatagságában, mint kétkedőt, gyöngé hitút és ingadozó nádszálat. — De ne törjünk felette pálczáat mi, kik nem vagyunk arra érdemesek, hogy

az ő sarujának szíjját megoldozzuk, — hanem inkább nézzük meg azt, hogy mit tanulhatnánk tőle még, az ő gyengeségében is. — Legyen Ker. János az Úrnak előhírnöke még gyarlóságában is mintaképünk. Lássuk őt I-szor: Mint kételkedik? II-szor: Mint talál megnyugvást?

I.

„Keresztelő János pedig midőn hallotta volna a fogóságban a Krisztus cselekedetét, elküldvén kettőt az ő tanítványai közül, megkérde azok által: Te vagy-e az a ki eljövendő vala, vagy mást várjunk!“

Ez a kérdés K. János szájából igen visszatetszőleg hangzik. Tudjuk a pusztának e hatalmas kiáltó szaváról, e szilárd határozott bátor szívű férfiuról, ez Isten által megvilágosított prófétáról, hogy ő nem egyszer nyilatkozott így Jézusról: „Ez az Istennek ama báránya, ki e világnak bűnét hordozza“. És most mintha hite hajótörést szenvedett volna, mintha saját bizonyágtételében is kételkednék, e kérdést halljuk szájából. „Te vagy-e a ki eljövendő vala, vagy mást várjunk?“ Hogy lehetséges ez, hogy magyarázzuk meg e nagy változást?

Képzeljük magunkat János helyzetébe. Tudjuk mindnyájan, hogy mi okért volt ő bebörtönözve. Azon szavaiért, melyeket Herodeshez, a házasságtörő fejedelemhez intézett, ezt mondván: „nem szabad neked a te testvéred feleségével élned!“ — Ezen jóakarató intésének az lőn következménye, hogy Herodes őt a börtönbe vetette. Ott fekszik ő szomorkodva, mint a pusztáknak foglyul ejtett oroszlánja, szűk ketreczében; kiszakítva azon hatáskörből, melyben működni életének egyetlen célja s szívének egyetlen öröme volt; — tétlenségben kelle tengetni napjait, — pedig még nem tölté be egészen hivatását, — s az Isten országa, melyről azt predikálá, hogy immáron elközelgetett, — még mindig csak a kegyes ohajtások tárgya volt. Így vélekedett legalább János, midőn rideg börtönének setét falai között, szemorú gondolatok környezék lelkét. Ha ő most is úgy el tud igazodni az Úrnak utjain, — mint még azon időben, midőn ő mások számára

egyeneté azt, — akkor most is tudta volna azt, hogy ő már lejátszotta szerepét; a rábizott feladatot betöltötte, és csak az van hátra még, hogy szenvedése és halálával is megbizonyítsa azt, hogy ő az Urnak igaz és hiv szolgája volt. Ha őt még most is azon isteni kinyilatkoztatásnak világa környezi, mely akkor környezé, midőn a Jordánban keresztelt, s az Isten országa közellétét hirdeté, — úgy Jézus cselekedeteiből, melyeknek hire hozzá is elhatott, — fel kelle neki ismerni, hogy Istenországa immáron elérkezett s valósággal a nazaretbeli Jézus az, a ki eljövendő vala. De hát ember volt ő is, — alávetve a megkísértetésnek, s fogságának szomorú magánya volt a legalkalmasabb idő arra, hogy a kísértő hozzá férhessen. A kételkedés zugó tengerén elveszté a mennyei iránytűt. Nagyon hosszadalmasnak tetszett előtte az út, melyen Jézus haladt, — ő több gyorsaságot szeretett volna látni az üdv munkájának létrehozásában. Ezért küldé Jézushoz kettőt tanítványai közül e kérdéssel: „Te vagy a ki eljövendő vala, vagy mást várjunk?“ mintha ezt akarta volna mondani: „Te vagy Izraelnek egyedüli vigasztalása, egyetlen remény-sége, ki hozhatná hozzánk Isten országát, ha te nem?“ „De miért késedelmezel oly soká? Miért engedsz a bűnnek hatalmat és a setétségnek oly szabad terjedést?“ Miért nem lépsz elő dicsőségben és miért nem foglalod el az országot, melyet a mennyei atya neked szánt?“

De ne csak azt vegyük tekintetbe; a mi János panaszában mint emberi gyarlóság árulja el magát, — ne csak azt nézzük, a mi abban, mint egy csüggedő sziv nyughatatlansága, tűnik fel; hanem inkább tanuljuk meg benne méltányolni azt, hogy még megkísértetésében is, hitének belső alapja nincs egészen megingatva. Még a kételkedés homályában is Jézusra tekint, mint reménységének egyetlen-egy vezércsillagára, melytől setét éjjelének megvilágosítását várja. És épen ez az, a miért Ker. János minden emberi gyengeségei mellett is nekünk még mindig példányképül szolgálhat. Mily sokszor esünk mi is kísértésbe! Bármely kegyes, istenfélő, jámbor és szentéletű legyen is valaki, s bármily erős hittel dicsekedjék is, mégsem kerülheti el azon órákat — melyekben a Sátán kiveti feléje hálóját —

hogy megkisértse. Majd a külső szenvedések setét fellegei borítják el életünk egének nyájasan mosolygó napját, s az élet zivatarai a szerencsétlenségek örvényébe sodornak bennünket, úgyannyira, hogy fejünk felett már-már összecsapni készülnek a kétségbeesésnek a szenvedések viharai által felkorbácsolt habjai; majd saját bensőnkben támad fel a vész, bűneink rettentenek bennünket, és kétségbe esve kiáltunk fel: „Nagyobb az én bűnöm, mintsem hogy az megbocsáttassék nekem!“ Nem lelünk vigaszt az Isten kegyelmében már; kétkedünk elválasztatásunk felől, s a pokol bizonyos zsákmányának tartjuk magunkat. Hová forduljunk, — mihez kezdjünk ezen szorongatott helyzetünkben? Szenvedő felebarátom, ki ily szomorú körülmények között vagy! ne mélyedj bele búskomor gondolatáidba, ne hagyd el magadat, — hanem inkább légy erős, nézz a kísértőnek bátran szemébe — így fog az tőled távozni. Tégy úgy mint János. Követek gyanánt bocsásd fel Jézushoz sóhajtásaidat buzgó imádság szárnyain s tárd ki előtte szived aggodalmait! Csak így nyerhetsz segédelmet, csak így nyujthatsz megváltódnak alkalmat, hogy felfogja ügyedet, s parancsoljon szived hánykódó tengerének, hogy csendesüljenek le hullámai.

II.

„És felele Jézus, és monda János követeknek: Menjetek el és mondjátok meg Jánosnak, a melyeket hallotok és láttok; — a vakok szemök világát veszik; és a sánták járnak, a belpoklosok megtisztulnak és a siketek hallanak, a halottak feltámadnak és a szegényeknek az evangéliom predikáltatik, és boldog az, ki én bennem meg nem botránkozik“.

Ha előbb azt mondtuk, hogy János kérdése igen visszatetsző, úgy most azt mondhatjuk, hogy Jézus felelete kitérő és nem kielégítő. Mért nem ád Jézus rövid és határozott feleletet ily formán: „Hogy csakugyan én vagyok az, ki eljövendő vala, és nem kell mást várnotok?“ Miért hivatkozik János irányában cselekedeteire, hiszen az tudott már rólok, mert a fogságban hallott felőlök. Láttuk a kérdezőnek lelki állapotját, — és tudjuk, mi nyugtalanította

őt. Az szomorította őt, hogy Isten országa még mindig késik, és Jézus még mindig nem lép fel a maga dicsőségében, — pedig már itt is volna az ideje. Ah rövidlátó János! Nem látod-e, hogy mindezen jelenségek, — hogy a szegényeknek az evangéliom hirdettetik — és a bűnösök üdvözülnek — az Isten országának ittlétét hirdetik?! Nem látod az ember fiának dicsőségét, mert te ezt a hatalom külső nyilatkozataiban keresed. Feleletével Jézus minden téves vélekedést, hiú ábrándokat szétszlat János kebeléből, s feléleszti emlékezetében a prófétának jóslatát. A ki azon dolgokat, melyek Jézus által történtek, csudálatos gyógyításait, emberi tehetséget felülmúló csudatetteit figyelemmel kísérte, annak önkénytelenül meg kelle győződnie arról, hogy ezekben Ezsaiás prófétának jóslata teljesül, ki így szól: „Akkor a vakoknak szemei megnyilnak és a siketeknek fülei megnyittatnak; akkor ugrándozik a sánta mint a szarvas és a némának nyelve énekel“. A mint Jézus egy jóslatnak beteljesülését szemei elé állítja Jánosnak, ez által pocsétét és zálogát adja annak, hogy minden egyebek, melyek megírva vannak, be fognak teljesülni, mert semmi sem képes megállítani a napot, ha az futását megkezdette. Bizonyára! az Úrnak eme nyilatkozata megnyugtatóra szolgált Jánosnak; most tudta már, hányadán van s kételyeinek tömkelegében feltalálta a vezérfonált. Most látta már, mint tör előre egész hatalommal az Isten országa és szive meg nem rettent még akkor sem, midőn Herodesnek hóhérai megjelentek börtönében, hogy őt lefejezzék! Mert bizonyosan szilárd jellemű férfiúnak kelle lenni annak, a kiről a szivek rejtekében olvasni tudó Jézus ily bizonyágot tőn: „Mit látni mentetek a pusztába? hogy ingadozó nádat lássatok-e, melyet a szél hajtogat? Bizony mondom nektek, nagyobb látatok a prófétánál is!“

Keresztyén felebarátom! Neked is adatott megnyugtató szó, — a megkisértésnek óráiban, — a vigasztalásnak kimerithetlen forrását találod te is Isten szt. igéjében. Oh, hogyha a gondok terhe alatt már-már csüggedezni kezd lelked, ha a szenvedések, csapás, inség és a bánat mint vihar a tenger habjait, felkorbácsolják szivedben a kétel-

kedés zajló hullámain, és reményeid horgonya nem talál szilárd alapot, mibe kapaszkodjék, és ilyenkor te is, mint a csüggedő János, nem látod a fellegeken túl a megtartó Istent, nem hiszed, hogy egy jóságos atyai gondviselés örködnék feletted: akkor olvassad és tudakozzad az írásokat, mert ezek meggyőznek arról, hogy a hol a szükség legnagyobb, ott van az Úr legközelebb, az ő segítő jobb kezével. Nézd, a vakok szemök világát veszik; a szent ige a te lelked szemeit is meg fogja nyitni, hogy lássad, a mit nem láttál: az utat, melyen haladván, szabadulást találsz. Nézd, a siketek hallanak: a te füleidnek zárai is meg fognak nyilni, hogy halljad és megértsed azt, mit eddig hallva nem hallottál: az Isten nagyságos dolgainak hírét az evangéliomból! A sánták járni kezdenek: járj te is mint kell, egyenes, szilárd léptekkel az erénynek útján! A szegényeknek az evangéliom hirdettetik: légy te is szegény, azaz ismerd el magadat lelki szegénynek, — ki önmagától semmivel, — sem bölcsességgel, sem jócselekedetekkel nem dicsekedhetik: légy te is ily szegény, hogy az evangéliom neked is hirdettethessék. Ekkor önmagadon fogod tapasztalni, hogy a bélpoklosok megtisztulnak; sajtó fekélyeitől, a bűntudatnak és méltatlanságnak érzetétől megtisztul lelked! Ne félj! ne csüggedj! A ki eljövendő vala, eljött már! Ó az, Jézus az, a ki neked üdvösséget adhat: mást ne várj! „Nincsen senkiben másban üdvösség, mert nem is adatott, emberek között, ég alatt más név, a mely által megtartathatnánk, mint a Jézus neve!“

Ha ily hitet, ily meggyőződést kelt benned az Úr igéjének hallgatása: akkor te is oly nyugodtan fogod viselni e földi élet szenvedéseit, mint Ker. János a rabság bilincseit szomorú börtönében; — és a mily készséggel szenvedte ő az erőszakos halált, te is oly bátran fogsz

elébe nézni azon pillanatnak, melyben lelked porhüvelyét lerázva a minden lelkek örök kútfejéhez visszatér s utolsó sohaja lelkednek az leend: „Uram, bocsásd el a te szolgádat békével, mert meglátták az én szemeim a te idvezítődet. Amen.

(Németből Dächsel után.)

Kálmán Dezső.

Karácsony. *)

Krisztus a vendégfogadó házon kívül.

Alapige: Luk. II: 7.

Hát nem volt ebben a vendégfogadóban oly jószívű nő, a ki szobáját megosztotta volna e szegény idegen asszonynyal? — Hát egy férfi sem találkozott ott, a ki helyét átengedte volna nékie? — Nem; ha ő valami gazdag vagy magasrangú lett volna, akkor majd nyilvánult volna iránta részvét és előzékenység; egy csomó arany nyitott volna számára ajtót a vendégfogadóban; . . . de ő csak egy ácsmester neje volt; a tudatlanság vagy az önzés az Isten fiának bölcsőjét az istállóba szoritotta ki. — Ah! ha tudták volna, hogy ez a gyermek lesz a Messiás, majd másként cselekedtek volna, — vagy még inkább, ha sziveikben emberi érzelmek lettek volna, — Mária és Jézus méltóbb helyet találtak volna.

Elmélkedjünk tehát a felett, hogy Krisztus kívül van a vendégfogadó házon, s szolgáljon ez annak képmásául, hogy az emberek tudatlansága és önzése mivel fizetett a Megváltónak?

*) Mutatvány Hetesy Viktor „Ünnepi egyházi beszédek és vázlatok“ című művéből. Addig is, míg irodalmi rovatunkban bővebben ismertetnénk a jeles író jeles művét: felhívjuk t. paptársaink figyelmét Hetesy V. emez újabb irodalmi termékére,

I. E vendégfogadóház a bűnös világ képe.

Határozzuk meg jól, hogy mi különbség van egy vendégfogadó és egy magán ház között. — A vendégfogadó olyan helyiség, a hol olyan személyek találkoznak, a kiket semmiféle rokonsági, vagy rokonszenvi kötelékek nem kapcsolnak össze. — Egy magán házban, ellenben a családi kör minden tagja, — egy közös életben vesz részt, — mindegyik ugyanazon eszméktől és érzelemtől áthatott légkörben él.

E tekintetben a római birodalom, Krisztus születésekor, csak egy óriási vendégfogadóház volt. — E roppant birodalmat alkotó különböző tartományok között nem volt semmiféle összefüggés, egység. — Mindegyik élt saját tetszése szerint egy ugyanazon kormány oltalma alatt; de semmiféle testvéri kapocs nem csatolta össze az állammal; volt helyi honszeretet. — Ebben a különböző és ellentétes érdekű világban jelent meg Krisztus és *nem vala neki helye a vendégfogadó háznál.*

A Megváltó sajátságos módon nyilatkoztatta ki magát a zsidó nép között, de ott sem talált sem egységet, sem testvériséget. — Ez a nép elvesztvén nemzetiségét, különböző pártokra és sektákra szakadozott; mindegyik más-más czélt követett, habár mindegyiknek ugyanazon történelme és vallása volt. — Krisztus új életet önthetett volna e széttagolt testbe, de a zsidók megvetették az ő lelki országát és lenézték munkáját. — *Az övéihez jött, de az övéi be nem fogadják. — Nem vala neki helye a vendégfogadó háznál.*

Nem lehetne-e ugyanezt mondani a mai világról is? — Az emberiség, — általános értelemben, — egy nagy családot képez s az azt alkotó minden népeket a testvériség szellemének kellene egyesítenie. — Elég baj, hogy távolról sincs ez így. — A közömbösség, a féltékenykedés,

vetelkedés, gyűlölködés szünet nélkül keserű bosszúkra s gyilkos összeütközésekre szolgáltatnak okot. — E tekintetben a mai világról is el lehet mondani, hogy Krisztusnak nincs helye a vendégfogadó háznál.

II. A vendégfogadó ház képmása sok világba merült családnak.

Akárhány család találkozik, melyben nincs meg az úgynevezett családi bensőség. — A tagok egy fedél alatt laknak ugyan, de ez inkább csak szükség parancsolta szerződésből történik, mint szántszándékos választásból. — Hiányzik e családokban az őszinte és szívélyes bizodalom; talán figyelmesen kerülik a kinos civódásokat; de nem is igyekeznek az egymáshoz vonzódásra és rokonszenvre. — Bizonyos hasonlatosság van az ilyen családok és a Betlehemi vendégfogadóház között.

Tegyük fel, hogy a Betlehemi vendégfogadó minden vendégeinek tudtára adatott volna, hogy a született gyermek: a Messiás. — Tegyük fel, hogy azt mindenki el is hitte volna; nézzétek csak, hogy ez a hír minő változást idézett volna elő? — A vendégfogadó egyszerre kedves családi tűzhelylyé változott volna. — Az isteni gyermek jelenléte az a kapocs lett volna, mely a bölcső körül mindeneket ugyanegy imáadásban és szeretetben egyesített volna. — Még a rabszolgák is urok mellett térdepeltek volna, mert s Messiás isten ajándéka különbség nélkül minden embereknek. — Ilyen változást idézne elő családinkban is, ha abba Krisztus befogadtatnék s ha annak minden tagja igyekeznék iránta szívének hódolatát kimutatni. — Az úr akarata iránt való közös engedelmisség közös megszentelődést és érzelmet teremtene. — De mikor nem az isteni félelem kapcsolja össze a családtagokat; mikor a Krisztus idegen mindegyik előtt, — az ilyen

családokról el lehet mondani: *Nincs Krisztusnak helye a vendégfogadó házban.*

III. A vendégfogadó ház a természetes szív képmása.

Látszólag az önzésnek kellene bizonyos egységet létre hozni az ember szívében rejlő érzelmekben. — De nem úgy van, mert ha ezek az érzelmek parancsolók, gyakran egymással összeütközésbe jőnek. — A szív a szenvedélyek és csillapíthatatlan vágyak fészke, melyek együtt élnek, s meghallgattatást követelnek és türelmetlenül várják a kielégítetést. — Hogy erkölcsi természetünket rendbehozhassuk, szükséges, hogy abban egy fő elv uralkodjék.

Tisztítsd meg az én szívemet és félem a te nevedet. — Az a szív, mely Istent befogadta, olyan mint egy csendes hajlék. — De fájdalom! gyakran megtörténik, hogy az ember szenvedélyeitől hagyja magát emésztetni a Megváltó befogadása helyett. — Van az ő szívében mindenre hely; a tanulmányokra, a világi foglalatosságokra, a kevélységre, a kivánságokra, az élvezetekre, . . . csak a Krisztus számára nincs hely. — *Nem vala neki helye a vendégfogadó háznál.*

Gondolkozzunk arról, hogy mit kíván tőlünk a testben megjelent ige s az Isten szeretetének ezen kinyilatkoztatása, — felköltvén sziveinkben azt a vágyat, hogy őt megismerjük és szeressük, — eloszlatandja bennünk a tudatlanságot és az önzést.

Bonnefon: L'Année past: I.

Árvák anyja.

Gyermekágyban meghalt szegénysorsú nő felett.

Életünk folyamán sok koporsó mellett meg kell állanunk; ifjú, öreg, férfi és nő felett . . . de, mondjátok meg, állhatunk-e meghatottabban valahol, mint e koporsó felett . . . ?

Oh hisz ebben anya, négy neveletlen, kenyeret kérő, gondozást igénylő gyermek anyja fekszik jéghidegen, halva . . .

És minő körülmények között fekszik! Akkor, midőn gyermeket szült, akkor, midőn egygyel szaporítá a családtagok számát, akkor, midőn szükség lenne még inkább az édes anyára, szükség lenne a kisedet táplálására, akkor hidegül meg az édes anyai ölelő kar, akkor némul el az édes anyai ajk, akkor záródnak le a gondos anyai szemek, akkor hül ki az édes anyai érző szív . . .

Oh ki lehetne itt okos, ki tudna itt vigasztalni, csilapítani? sőt inkább azt mondom, folyjon a köny özönnel: az árvák anyja halva.

Te férje, kinek támaszod volt, a te helyzeted kétségbeesítő. Maga az, hogy a hű házastárs elhagy, az is megdermesztő, hát ha hozzá gondoljuk a kis gyermekeket, a kis csecsemő árvát, ha nézünk téged gyermekeid között, elmondjuk bizonyára: siralom illik a te szádba, hiszen nincs többé a segítő feleség, nincs a gondmegosztó hű nő, nincs, ki eloszlassa búdat, nincs ki gyermekeidet gondozza, öltöztesse, táplálja, és még sok nincs, a mit megszoktál ő tőle. De hát mit teszesz? Meg kell nyugodni . . . A mi megtörtént, azt megváltoztatni nem áll hatalmadban.

Ő köszöni jószágodat, ápolásodat, gyermekeit szivedre köti, Isten veled . . .

— Hát ti kedves gyermekei, meghalljátok-e az édes anyát? érzitek-e minő vész suhog körületek, midőn a ti jó édes anyátok halva van és elhagy titeket? Oh alig érzitek . . . Csókol a jó édes anya, és szól hozzátok: Én fiaim, édes árva véreim, ki lesz nektek oly édes anyátok, mint én voltam, ki őrködik álmaitok felett, ki ad oltalmat? én édes véreim?

— Én leszek az! — szól egy felsőbb hang, — hagyd reám árváidat . . . Oh igen, csendesülj jó édes anya, az Isten szól, ő lesz a védő . . . Csókold meg hát kedveseidet . . . Azután alügyál . . .

De nem alhatol, úgy-e? felsírnak még a jó szülők? a jó atya, a jó édes anya. Bizony, hogy felsírnak. Hiszen a gyász őket is érte. Oh kedves szülők, megcsókol, köszöni jószágokat, árváit nektek ajánlja. Isten veletek . . .

Hát ti testvérei, ti is sirtok? Azaz, hogy csak egyik, a másik távol van, oh vajjon megálmodtad-e jó testvére, hogy szerető tesvéred ily hirtelen halva? Köszöni jószágok, Isten veletek.

És ti közel s távoli rokoni, férje testvérei, komája, szomszédai, résztvevői, mind mind vegyétek áldását, ejtsetek egy könyvet az árvák anyja gyászos koporsója felett. Köszöni részvéteteket. Isten veletek.

A búcsú után jertek imádkozzunk ekképpen:

Bánatunk adója, nagy Isten! Fáj szivünk e szolgáló leányod gyász koporsója mellett, fáj szivünk, mert ő még ifjú volt, élhetett volna; fáj szivünk, mert ő anya volt s kis gyermekeiért élnie kellett volna; fáj szivünk a kis gyermekekért, kiknek nincsen édes anyjok; fáj a kesergő férjért, kire e halál által nagy csapást mértél; fáj szivünk a siránkozó szülők és testvérekért . . . kiknek szive keservében vérzik . . .

Oh de fájdalmunkban is hozzád fordulunk, és tőled kérünk vigasznak lelkét, oh minden vigasztalások Istene!

Add kérünk a jót ő neki a halálban, mit életében keresett, add a nyugalmat testének, lelkének pedig a vigaszt, hogy kedvesei te nálad, gondviselő kezeidben vannak, és az neki boldogító leend.

Vigasztalásod balzsamát csepegtesd elhunyt szolgáló leányod kesergő férjének kebelébe is, hogy megismerje hatalmat, s féljen és imádjon. Adj neki erőt, egészséget, hogy e küzdés hazájában élhessen s dolgozhasson kettőzött erővel övéiért . . .

Gondviselő kegyelmed lebegjen az árvák felett, oh árvák őrizője és atyja! Dicsőítsd meg erődöt az erőtlekben. Neveld fel őket erőben s gyermekeidül.

Vigasztalás lelkét kérjük a roskadozó apára és anyára], a hű szivekre, kik méltán keseregnek. Mond nekik, hogy szent a te akaratod s azon meg kell nyugodniok.

Áld meg minden szeretteit, áldj meg mindnyájunkat, és adj örök üdvösséget. Amen.

Szekeres Mihály,

ref. pap.

Egy érdekes kuriai határozat.*)

A „Jog“ 41-ik száma mellett megjelent „Jogesetek tárá“ban van közölve a királyi kuriának 1887. június 3-án 4099/btrv. szám alatt hozott s házassági jogunk zűrzavaros állapotát illusztráló határozata. Érdekesnek tartom azt e lapok t. olvasóival is megismertetni.

A tényállás a következő:

B. István, helv. hitvallású egyén, az erdővidéki ev. ref. egyházmegye házassági törvényszéke által 1876. június 7-én

*) Valóban érdekességénél fogva azon olvasóinkra való tekintetből, kik a „Sárospataki Lapok“-at nem járatták — vettük át t. laptársunktól e cikket.

hozott, s az erdélyi ev. ref. egyházkerület házassági főtörvény-széke által, 1876. június 19-én, 219. szám alatt helybenhagyott ítéletével, első nejétől, H. Karolinától engesztelhetetlen gyűlölség okából, törvényesen elválasztott és szerencsésebb házasságra bocsáttatott. B. István ennek következtében, 1879. július 13-án, a székely-udvarhelyi helv. hitvallású lelkész által összeeskettettetett K. Miklós Emma, római katolikus hajadonnal. A házasfelek később különválva éltek, míg K. M. Emma 1885. július 18. napján új házasságra lépett E. Béla helv. hitv. egynél, miután az erdélyi püspöki szentszék 1885. ápril 16-án, 83. szám alatt kelt határozatában kimondta, hogy: „miután B. István törvényes első nejétől, halálos gyűlölség miatt, tehát oly alapon választott el, mely a kath. egyház elvei szerint, házasság bontó akadályt nem képez, s ennél fogva K. M. Emma, r. katolikus nőnek vele kötött házassága, előbbi neje még életben lévén, a római kath. egyház elvei szerint törvényesnek nem tekintendő: azért K. M. Emma, r. kath. nőt a B. Istvánnal megkísérlett házassága nem akadályozza, hogy egy harmadikkal törvényes házasságra léphessen.“

K. M. Emmát E. Bélával összeeskette Gegő György, r. kath. lelkész.

A székely-udvarhelyi kir. törvényszék azután K. M. Emma és E. Béla ellen kettős házasság büntette miatt vizsgálatot rendelt; G. György, lelkész ellen azonban azt megszüntette, ez utóbbira nézve azt hozván fel indokúl, hogy ő, mint lelkész, a r. kath. szentszék határozatának és rendeletének, mely rá nézve kötelező volt, végrehajtója, s így ellene valamely büntetendő cselekmény meg sem állapítható.

A marosvásárhelyi kir. ítélő-tábla az első bíróság ezen vád alá helyező határozatát aztán K. M. Emmára és E. Bélára is megváltoztatta s ellenük a további bűnvádi eljárást megszünteté, azzal indokolván ezen végzését, hogy az 1868. XLVIII. törvény-cikk 2. §. szerint a római és görög keleti vallásúakra, valamint az erdélyi két evang. vallás hiveire és az unitáriusokra nézve, házassági ügyekben, a kötelék érvényességének kérdésében, a jelenleg fennálló egyházi törvényszékek lévén az illetékes bírák: K. Miklós Emma, az erdélyi római katolikus püspöki szentszék, mint illetékes egyházi törvényszéke idézett határozata után. B. Istvánnal kötött házasságát érvénytelennek méltán tekinthette, s

így magát érvényes házassági kötelékben nem levőnek jóhiszeműleg tarthatta. Másfelől E. Bélának is illetékesül kellett elismernie K. M. Emma korábbi házasságának érvényessége kérdésében ennek illetékes egyházi törvényszéke határozatát (??), s így igazolható, ha nevezett nőt érvényes házassági kötelékben levőnek nem tekintve, vele házasságra lépett.

A királyi kuria aztán szóról-szóra a következő végzést hozta: „A marosvásárhelyi királyi ítélő-tábla végzése K. Miklós Emma és E. Béla vádlottakra nézve, föllebbezett részében, nem ugyan a királyi ítélő-tábla által felhozott indokok, hanem egyedül a B. T. K. 82. §-a alapján helybenhagyatik. Indokok: Habár az 1868. XLVIII. t.-cz. 2. §-a értelmében, a római katolikus hitv. felek házassági ügyeiben intézkedni a r. kath. szentszék jogköréhez tartozik is: a szentszéknek mégis nem áll jogában más hitvallású felekezet egyházi bíróságának határozatát bírálata tárgyává tenni és azt hatály nélkülűnek nyilvánítani; ennél fogva az erdélyi püspöki szentszéknek 1885. ápril 10-én, 83. szám alatt hozott határozatának azon hatályt tulajdonítani nem lehet, hogy az említett szentszék a helv. hitvallású egyházi bíróság határozatát érvényesnek el nem fogadni jogositva volt; tekintve azonban, hogy a szentszéknek fenthivott határozata által vádlottak — tekintettel a házassági jogviszonyoknak hazánkban még jelenleg is fennálló s tisztázásra váró bonyolultságára is — tévútra lettek vezetve és jóhiszeműleg cselekedvén, szándékosan a B. T. K. 251. §-ába ütköző kettős házasság büntetést el nem követték; tekintve végre, hogy a B. T. K. 82. §-a értelmében nem számíthatók be a büntettnék tényálladákhöz tartozó ténykörülmények, ha az elkövető a cselekmény elkövetésekor azoknak nem birt tudomásával; a jelen esetben pedig a szentszéki határozat által tévútra terelt vádlottak ily helyzetben voltak.“

Eddig a kúriai határozat! . . . Figyelembe fogják-e venni a szentszékek jövőre az ebben kimondott elveket? Kétlem!!

A kuria tehát a kérdés büntetőjogi oldalát eldöntötte, többet nem tehetett; hiszen a házasság érvényességének kérdésében dönteni az 1868. XLVIII. t.-cz. szerint nem ő van hivatva. Most már az a kérdés lép a gondolkodó előtt előtérbe: vajjon melyik házasság hát igazán az érvényes? Mindkettő törvényes formák között köttetvén, B. Istvánnak a felesége-e K. M. Emma, vagy

E. Béla felesége, s a születendő gyermekek melyik férj nevére anyakönyvezendők? Törjék rajta a fejüket mások!!!

És az ilyen viszonyok rendezése még csak fel sincs véve az országgyűlés munkaprogramjába!!

Debreczeni Bertalan.

K ü l ö n f é l é k .

Kérdés.

281. A beregszászi róm. kath. esperes-plebánus még bold. elődöm idejében megkeresztelte egy szomszéd faluban lakó evang. hívemnek 3 gyermekét. Ezek közül egyet már el is temetett, egyet pedig megbérmált. Midőn ennek tudomására jöttem, erélyesen felszólítottam a plebánus urat, — hivatkozva hazai törvényeinkre, s támaszkodva Trefort miniszter 1884-ik évi szigorú rendeletére — hogy a megkeresztelt evang. gyermekek anyakönyvi kivonatát hozzám 8 nap alatt küldje be. Megírtam egyúttal azt is, hogy ha netalán be nem küldené, s én törvényes úton elégtételt nem nyernék, a retorziót teljes mértékben én is gyakorolni fogom, s ez esetben hiszem, hogy nem az én egyházam lesz a vesztes. És ime felszólításomnak teljes foganatja lőn. A plebánus úr 3 nap alatt beküldte az adatokat, azzal mentegetvén magát: hogy ő előtte az illető apát róm. katolikusnak mondták be, s azért keresztelte meg a gyermekeit!

Miután anyakönyvünkben azokról az évekről üres hely nincs, kérdés: hogy vezessem be az anyakönyvbe ezen elkeresztelt gyermekeket?

Czékus László, kölcei evang. pap.